

اتوبوس‌های گردشگری در شهر

یکی از خلاقیت‌های شهرداری شهرهای بزرگ و گردشگر پذیر راهاندازی ناوگان اتوبوس‌های شهری گردشگری است. موضوعی که می‌تواند در کنترل ترافیک کلان شهرها و همچنین کاهش تردد رانندگان ناوارد در شهر به خوبی عمل کند. پیش از این اتوبوس گردشگری در شهرهایی چون تهران، اصفهان و ارومیه راهاندازی شده بود.نوروز امسال نیز فرصتی شد تا مشهد به عنوان یکی از مهمترین شهرهای مسافریپذیر از اتوبوس گردشگری خود رونمایی کند.

هر چند این اتوبوس‌ها در عرصه شاندیز و شهر رویایی پدیده اقدام به خدمت رسانی می‌کند. جاذبه‌های گردشگری در مشهد و اطراف این شهر زیار تی فرصت بسیار مناسبی است که اتوبوس‌های متعدد دیگری در این

راهنمای سفر به یک دره زیبا در استان خراسان رضوی

در پیچ و خم دره شَمخال

زمینه راهاندازی شود.

به صورت کلی، سازو کار اتوبوس‌های گردشگری به این صورت است که افراد می‌توانند به صورت گروهی در حد تعداد نفرات یک اتوبوس یا انفرادی بلیت‌های اتوبوس را تهیه کرده و راهی مناطق گردشگری داخل شهر شوند. اتوبوس‌ها در مکان‌های مختلفی توقف می‌کنند و مسافران برای بازدید از نزدیک مکان‌ها از اتوبوس پیاده می‌شوند. در این اتوبوس‌ها یک فرد به عنوان راهنما برای بازدید کنندگان وجود دارد که برای افزایش اطلاعات بازدید کنندگان وارد کار می‌شود. رانندگان این اتوبوس‌ها نیز موظف هستند به سوار کردن تمام اعضای گروه مبادرت کنند.

اقلیم کوهستانی ایران، باعث ایجاد مناطق بکر و زیبایی شده است. در واقع در ایران به یمن داشتن تمامی عوارض طبیعی، گردشگری طبیعت محور بسیار رونق گرفته است. ایران ما دارای جنگل ها، کوهستان ها، دشت ها، کویرها، دره ها، دریاچه ها، آبشارهای متعدد، رودخانه‌های دایمی و فصلی، دریاچه‌ها و تالاب‌ها و مرداب‌های زیادی است. همین تنوع اقلیمی باعث شده است که دست گردشگران با هر درجه از توان جسمی و مهار تی برای انتخاب باز باشد. شاید همین جا، شما به عنوان یک مخاطب وارد بحث شوید و بگوییدای آقا! درست که ایران جاهای دیدنی و اقلیم‌های متنوعی دارد اما پر اکندگی آن‌ها به یک میزان نیست. تنوع اقلیمی فقط در شهرهای شمالی، شمال غرب، غرب و جنوب و مر کزی ایران وجود دارد. در شمال شرقی ایران یا بهتر بگویم همین مشهد خودمان خبری از خیلی از مواردی که در بالا اشاره کردید نیست ولی تا جایی که دلتان بخواهد دشت و بیابان است. متأسفانه باید به این دوستان حق داد. مناطق بکر و گردشگری استان خراسان رضوی به شدت مورد بی توجهی قرار گرفته است و آن‌چنان که باید و شاید برای همگان معرفی نشده است. بسیاری از ما مشهدی‌ها طبیعت گردی مان را به راسته جاده طریقه و شانددیز گره زده ایم. البته در این میان هستند کسانی که انتخاب‌های حرفه‌ای تری مانند دره ارغوان یا کوه نوردی در کوه‌های خلیج دارند. این در حالی است که حوالی همین مشهد خودمان جاهای دیدنی و البته گاه صعب العبوری وجود دارد که مانند بهشت گمشده‌ای در میان کوه‌های صخره‌ای محصور شده است. چین خورد گی‌های شمال شرقی ایران، گاهی به استان خراسان یخچال‌های دایمی چون پیست شیرباد را هدیه داده است و گاه در چشم‌اندازهای بی بدیل کوه‌های صخره‌ای را به پیش چشمان طبیعت دوستان عرضه می‌کند. اما در یکی از زیباترین عوارض طبیعی این از ارتفاعات دره رودخانه‌ای پر از پیچ و خم وجود دارد که به رفتنش و لمس زیبایی هایش از نزدیک می‌ارزد. بیشتر کسانی که هم از دره هایقر در استان فارس و هم از دره شَمخال بازدید کرده‌اند معتقدند، که شَمخال نه تنها چیزی از زیبایی و صلابت هایقر کم ندارد که دارای پوشش گیاهی متنوع‌تر و مسیر راهپیمایی سهل الوصول‌تر است. دره زیبای شَمخال در استان خراسان رضوی، مقصد گردشگری ماست. اگر می‌خواهید از کم و کیف مالی سفر به این دره پر از شگفتی با خبر شوید در ادامه نوشتار همراه ما باشید.

سمیه محمدنیا حناپی

روزنامه‌نگار

قوچان استوار در طول تاریخ

دره شَمخال یکی از مناطق کمتر شناخته شده در استان خراسان رضوی و در نزدیکی شهر قوچان است. البته خود قوچانی‌ها این دره و راه رسم رفتن به آنجا را به خوبی می‌دانند و یکی از پاتوق‌های آخر هفته شان است. منظورم از راه و رسم پیمودن دره این است که بیشتر قوچانی‌ها که به صورت خانوادگی به شَمخال می‌روند به دو دسته تقسیم می‌شوند، دسته اول که جوان ترها هستند از یک روز قبل از ابتدای دره وارد مسیر می‌شوند. دسته دوم که بیشتر مسن‌ها را تشکیل می‌دهند نیز روز بعد در انتهای مسیر کال شَمخال و در کنار شالیزارهای روستای محمد تقی بیگ منتظر دسته اول می‌مانند.

شهر قوچان به تنهایی خودش می‌تواند یک مقصد گردشگری باشد. بسیاری از کارشناسان این شهر را یا شهر باستانی ارسکه یکی دانسته‌اند. به نظر آن‌ها قدمت قوچان به عنوان اولین پایتخت اشکانیان به دوران قرون وسطی بازمی‌گردد که در آن دوران به خوششان معروف بود. جالب است بدانید این شهر در زمان حکومت مغولان در ایران به رونق خاصی رسید تا جایی که غازان خان یک معبد بودایی را در آن جا بنا کرد. قوچان را باید شهر همت و اراده دانست چرا که این شهر در طول عمر چندین هزار ساله خود بارها و بارها بر اثر زلزله‌های ویرانگر با خاک یکسان شده و دوباره برپا شده است. تا به حال از گرماب عتیق قوچان سخن به میان آورده ایم. اما این شهر دارای جاهای دیدنی و زیارتی دیگری نیز است که از این میان می‌توان به آرامگاه بابا حسن در روستای خسروی، آستانه شهر عتیق، امام زاده اسماعیل بن موسی بن جعفر(ع) در آبادی جر توده، امام زاده جعفر (ع) در سه کیلومتری قوچان، امام زاده حسین اصغر در سر ولایت، امام زاده حسین بن حسن مجتبی در نوروزی، امام زاده علی بن موسی در آبادی شرف، تپه چیلخانی، تپه زوباران، تپه فتح آباد، تپه نادری، مدرسه عویشیه و روستای صخره‌ای کلر اشاره کرد. مسیر مشهد تا قوچان یک جاده آسفالته و دو بانده بسیار مناسب است که ۱۳۰ کیلومتر درازا دارد و این یعنی این‌که می‌توانید برای رفتن به شَمخال یک فرصت یک روز و نیمه در نظر بگیرید. این زمان را با برنامه سفر به تنگه هایقر که تقریباً ۷ روز کامل زمان می‌برد، مقایسه کنید.

دره شُخال

دره شَمخال از آن جاهای دیدنی و مختص طبیعت دوستان صبور است. چرا که در ابتدای دره شاید جاذبه مسحور کننده‌ای وجود نداشته باشد که شما را به خودش مشغول و وادارتان کند تا مسیر پر پیچ و خم دره را بهپیمایید. در ابتدای دره، رود کم جانی از وسط دره عریض جریان دارد که توانسته استنادک سبزه و گیاهی را جان ببخشد. شاید تنها چیزی که نیروی محرکه گردشگران برای پیشروی به داخل تنگه است، نسیم فرح بخشی است که هر از چندگاهی از راه ماز مانند دره می‌گذرد و به جان آدم صفا می‌دهد. نسیمی که مانند یک پیک خوش خبر، از بهشتی در پس صخره‌های سنگی خبر می‌دهد. هر چه قدر صوری کنید و به راه تان در دل دره ادامه دهید، رودخانه بی جان زیر پایتان پُرآب‌تر و خروشان‌تر می‌شود. رودخانه‌ها و چشمه‌های جوشان متعددی در مسیر خود را به رودخانه کال شَمخال می‌رسانند. این رودخانه‌ها گاه به صورت سقوط آزاد خود را به رودخانه می‌رسانند و گاه به آرامی و از زیر سنگ‌ها به آب پیوند می‌خورند. پیوند رودخانه‌چه در هیاهوی آبشار گونه باشد چه در آرامش روان آب ها، صحنه‌های زیبایی را خلق کرده است.

پیمایش شَمخال

در حقیقت شَمخال نوردی چیزی جز راهپیمایی در مسیر موافق آب رودخانه نیست. رودخانه‌ای که رفته رفته عمیق‌تر و پر آب‌تر می‌شود و به شدت جریانش افزوده می‌شود. رودهایی که در راه با آن‌ها برخورد می‌کنید عبارت از شارک، قرچه و دربادم است. البته به این فهرست باید ده‌ها چشمه جوشان را که از دل صخره‌ها به بیرون می‌جوشند اضافه کنیم. پوشش گیاهی دره ترکیبی از درختان، گل‌های وحشی به ویژه در فصل بهار، سبزه زارها و گل‌سنگ هاست. انواع درختان گردو، چنار، سپیدار در راه روپیده است که در مناطق مسطح سایه سارهای زیبا و دلچسبی را برای گردشگران فراهم می‌آورد. هر چند که ممکن است گردشگران خیس شده خیلی هم مایل به سایه نشینی نباشند!

پیاده روی کنید اما خبری از صخره و سنگ‌هایی که راه تان را سد کرده‌اند نیست. این مسیر به نسبت پرتدد است و ممکن است در روزهای آخر هفته شما شاهد گروه‌های گردشگری متنوعی در این مسافت باشید. بعد از طی ۱۱ کیلومتر به منطقه حمام اول می‌رسید. حمام اول دارای زمین‌های مسطحی است و این به معنای امکان پهن کردن بساط پیکنیک یا حتی کمپ کردن در منطقه م است. البته در این جای بکرخبری از امکانات رفاهی نیست!

مسیر بعد از آبشار یا حمام اول کمی صعب العبور می‌شود، به ویژه در هنگام عبور از صخره سنگی ممکن است اگر سری نترس نداشته باشید و دست به سنگ تان خوب نباشد در حسرت دیدن ادامه راه بمانید. تا قبل از این در این مناطق ۴ تا ندریان فلزی و البته نایلمن وجود داشت، که گردشگران با هول و هراس می‌توانستند ادامه مسیر را بروند. به هرحال تقریباً تمام گردشگران با این فکر که دیگر نیازی به عبور مجدد از صخره‌ها برای بازگشت ندارند، به هر سختی که شده است صخره‌های سنگی را می‌پیمایند.

کبوترخانه، منطقه‌ای دیگر برای کمپ

منطقه دیگری که آن هم جای مناسبی برای پهن کردن بساط پیکنیک و برپایی چادر برای شب مانی است، به کبوترخانه معروف است. شکل صخره‌ها در این منطقه بسیار جالب است و انگار که آب زیر پای کوه را خالی کرده باشد، صخره‌ها در محل اتصالشان به زمین فرسایش دیده‌اند و ساحل رودخانه تا مترها زیر صخره‌ها تداوم پیدا کرده است. قرار گرفتن در این محدوده واقعا جرئت می‌خواهد این که زیر کوهی بایستید و

دخلوخرج

شنبه ۱۴ اردیبهشت ۱۳۹۸ - شماره ۱۵

فکر کنید که صدها تن سنگ بالای سرتان است و ممکن است فروپریزد.... بگذریم با آن‌که قرار گرفتن زیر کوه خیلی دلهره آور است اما بعضی از شَمخال نوردان ترجیح می‌دهند کمپ خود را در آن‌جاها برپا کنند که البته کار بسیار خطرناکی است. شاید وجه تسمیه این منطقه وجود حفره‌هایی شبیه به لانه کبوتر در میان سنگ‌های متخلل صخره‌های اطراف دره باشد که به مدد رویدن سبزه‌های پر پشت زیبایی چشم نوازی را به وجود آورده است. این منطقه نسبت به حمام اول خلوت‌تر و دارای پوشش گیاهی بیشتری است که خاطره خوبی از شب مانی را برای تان رقم خواهد زد.

شالیزارهای سبز به استقبال تان می‌آیند

هر چه به انتهای مسیر نزدیک‌تر شوید به لطافت هوا و جوش و خروش آب رودخانه اضافه می‌شود. سنگ‌های صخره‌ای نیز شکل‌های ریباتری به دلیل فرسایش‌های بی‌امان آبی و بادی به خود گرفته‌اند که هر گردشگری را حسابی سر به هوا می‌کند. پیچ‌های دره تندتر می‌شود. دره شَمخال پر از پیچ و خم است و جالب این‌جاست که در پس هر پیچ و خمی دنیای جدیدی از سنگ، آب و صخره در برابر دیدگانتان خلق می‌شود. انتهای دره، ناگهان مسیر عریض می‌شود و سفر پر برکت رودخانه شَمخال برای آبشاری به زمین‌های پایین دست ادامه می‌یابد. رودخانه در اولین قدم هایش شالیزارهای سر سبز روستای محمد تقی بیگ را آبیاری می‌کند و سپس برای آبیاری زمین‌های کشاورزی پایین‌تر راهش را ادامه می‌دهد تا به اترک بپیوندد. روستای محمد تقی بیگ اولین آبادی چسبیده به انتهای شَمخال است. بیشتر گردشگران چند ساعتی را در این روستا خستگی از تن در می‌آورند و در نهایت با کرایه نیشان‌های آبی محلی‌ها خود را به روستای شَمخال می‌رسانند.

مسیر دسترسی به شَمخال

دره زیبای شَمخال در واقع از عوارض طبیعی نزدیک به مرز ایران تا ترکمنستان است. فاصله این دره تا بزرگ‌ترین شهر منطقه یعنی قوچان حدود ۸۰ کیلومتر است. شما برای رسیدن به این دره باید جاده قوچان به درگژ را انتخاب کنید. از اواسط جاده به یک دوراهی می‌رسید که هر کدام از آن‌ها بالاخره شما را به دره شَمخال می‌رسانند. مسیر نخست که بخشی از آن جاده ترانزیتی یاجگیران است آسفالت مناسبی دارد و از راه دوم کوتاه‌تر است. این جاده از کنار امام قلی رد می‌شود و درست بعد از تونل می‌توانید تابلوی راهنمای روستای شَمخال را مشاهده کنید. اما مسیر دوم که کمی طولی‌تر نسبت به جاده اول و دارای آسفالت مناسب تر و خلوت‌تر است، از روبه روی امام زاده بء عبور می‌کند. اگر از دوستداران صخره نوردی هستید حتما از این جاده عبور کنید چرا که هیئت کوهنوردی قوچان، در نزدیکی امام زاده دیواره صخره‌ای را برای صخره نوردان تعبیه کرده است. مسیر تا خود روستا آسفالته است و تقریباً می‌شود گفت تا ورودی تنگه می‌توانید با خودرو بروید.

اقامت برای شَمخال نوردی

گذر کامل از دره نیازمند یک شب مانی است. البته آن دسته از گردشگرانی که از خارج از استان برای پیمایش شَمخال به قوچان می‌آیند شب قبل از عزیمت را نیز باید محاسبه کنند. در قوچان برای اسکان مسافران هم هتل و هم مسافرخانه وجود دارد. قیمت کرایه هتل‌ها از شبی ۱۵۰ هزار تومان آغاز می‌شود و در با کیفیت‌ترین اتاق‌ها به ۲۸۰ هزار تومان هم می‌رسد. مسافرخانه‌ها اما کمی ارزان‌تر هستند و اگر با جمعی از دوستان عازم سفر هستید برای یک شب مانی مناسب است. کرایه مسافرخانه‌ها از شبی ۸۰ هزار تومان تا ۱۴۰ هزار تومان است. گزینه دیگر پیش رو برای گردشگران اقامت در خود روستای شَمخال است. محلی‌ها تا قبل از معروف شدن دره شان، برای کرایه منازلشان قیمت‌های پایینی درخواست می‌کردند اما انگار موج گرانی به این مناطق هم رسیده است واجاره یک اتاق روستایی حدود ۱۵۰ تا ۲۰۰ هزار تومان آب می‌خورد. گزینه به صرفه تری هم برای اقامت در روستا وجود دارد که البته کمی به شانس شما مربوط است. اگر مسجد روستا ظرفیت داشته باشد می‌توانید روی خواب در آن‌جا هم حساب باز کنید. دیگر امکان اقامت در شَمخال برمی‌گردد به سونیت‌های اجاره‌ای که تقریباً در نزدیکی ورودی به شَمخال قرار دارند. اما متأسفانه پرس و جوهای دخل و خرج برای به دست آوردن قیمت کرایه آن‌ها بی ثمر ماند. آخرین نوع اقامت، اقامت کمپی است. تنها نکته مهم در این اقامت این است که چادر خود را در زمین‌های مرتفع و دور از ساحل رودخانه برپا کنید. اگر هم تعداد همراهان تان کم است حتما آتشی در کنار چادر روشن کنید.

آیا شرایط جوی برای شَمخال نوردی مناسب است؟

رودخانه کال شَمخال به دلیل این که راه به جایی ندارد و از طرفی از چند رودخانه جاری از ارتفاعات تغذیه می‌شود در زمان‌های بارندگی به شدت مستعد سیلابی شدن است و متأسفانه از آن جایی که دیواره‌های صخره‌ای دره به ارتفاع ۲۰۰ متر هم می‌رسد در واقع در صورت بروز سیل برای گردشگران داخل دره هیچ راه فراری نمی‌ماند. بنابراین لازم است قبل از عزیمت به شَمخال حتما شرایط جوی را از نظر وجود بارش بررسی کنید. هر چند که اگر به روستا بروید و آب و هوا مساعد نباشد روستای‌ها شما را منع خواهند کرد. بهترین فصل شَمخال نوردی بهار و تابستان است چرا که رودخانه شَمخال یک رودخانه فصلی است که در همه فصل‌های سال آب ندارد، ناگفته پیداست که بیشتر زیبایی شَمخال نیز مرون آب زلال جاری اش است. بنابراین تا زمان باقی است حتما برنامه شَمخال نوردی را بچینید.